

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Disputatio XXXV. De Pæna Dæmonum. ad q. 64.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

condidit quia, ceteris eminentiorem fecit. Neque refert, quod Ezech. 28. Cherubinus appelletur, qui ordo inferior est ordine Seraphinorum: ita enim appellatur, exponente S. D. a. 7. ad 1. non quod fuerit ex illo ordine, sed quia Cherub significat plenitudinem scientia, quæ stare potest cum peccato, Seraphim verò denominatur ab ardore charitatis, quem Angelus peccando amisit.

16. Quæres tertio. An Angelorum Beatorum numerus sit major, quàm damnatorum?

Respondeo affirmativè, cum S. D. hic a. ult. Cujus ratio est, quod non sit verosimile majorem partem naturæ Angelicæ fuisse corruptam peccato, quod est contra totalem inclinationem illius naturæ: ut e contra ideo plures homines damnantur, quàm salvantur, quia peccatum non est contra totam hominis naturam, quippe ex appetitu sensitivo & rationali constat, & plures leguntur appetitum sensitivum, quàm rationalem.

DISPUTATIO XXXV.

DE

Pœna Dæmonum.

Ad q. 64.

Culpam presso pede pœna consequitur, & ideo cum S. D. q. 64. agendum de Angelorum pœna post explicatam culpam. Hæc porro est duplex, una ab extrinseco illata, videlicet pœna damni & sensus; alia interna & ad actus atque potentias Angeli internas pertinens, estque duplex, nempe obtenebratio ex parte intellectus, & obstinatio in malo ex parte voluntatis. De obtenebratione agit, & cum communi Catholicorum hic a. 1. concludit S. D. intellectum dæmonis esse obtenebratum, quantum ad cognitionem supernaturalium; siquidem omne donum fidei & sapientiæ supernaturalis peccando amisit, ut indicatur Ezech. 21. *perdidisti sapientiam tuam in decore tuo.* Non tamen fuit obtenebratus ipsis intellectus per immutationem cognitionis & scientiæ naturalis, nisi quatenus illa pendet à voluntate, hanc enim post peccatum servavit integram, sicut & ipsam naturam. Progredimur ergo ad reliquas pœnas discutiendas, de quibus est major difficultas. Unde sit.

ARTICULUS I.

An & quomodo voluntas Dæmonis sit obstinata in malo?

SUMMARIÆ.

1. Veritas fidei docet de factis dæmones esse immutabiles ad bonum.
2. Probatur etiam esse immutabiles per intrinsecam inflexibilitatem arbitrii Angelici.
3. Quæ est in actibus perfectè deliberatis.
4. Testimonia S. Script. in oppositum solvantur.
5. Angelus non potest uti suâ specie inaduatè, cum procedit ad perfectam deliberationem.
6. Angelus post plenam determinationem non habet eodem modo principia libertatis, ut ante illam.

§. I.

Statuitur intrinseca inflexibilitas voluntatis Angelicæ.

1. **C**ertum est, quod de facto voluntas dæmonis non possit à peccato resurgere, cum ex Script. constet, sitque ab Ecclesia definitum, quod pœna Angelorum sit absolute perpetua: veluti Math. 25. *Discidite à me maledicti in ignem æternum, qui parati estis Diabolo & Angelis ejus.* Item Marc. 9. Eccl. 11, Apoc. 14. & 20. *Cruciantur die ac nocte in sæcula sæculorum, in c. firmiter de Summ. Trinit. recipient reprobi cum diabolo pœnam perpetuam.* Sed si voluntas dæmonis esset mutabilis in bonum, posset cessare pœna; cum pœna

non sit, nisi propter culpam: ergo hoc ipsorum pœna sit perpetua, etiam voluntas dæmonum non est mutabilis amplius in bonum.

Controversia igitur est, utrum hæc obstinatio dæmonis proveniat ex sola extrinseca denegatione Divinæ gratiæ, ut in animabus damnatis, an verò etiam ex intrinseca & naturali inflexibilitate arbitrii & voluntatis Angelicæ, quæ Angelus immobilitate adhæret objecto, quod semel cum perfecta deliberatione fuit amplexus. Prior est Scoti, posterior D. Thomæ sententia. Ex ejus Doctrina sit

CONCLUSIO. *Obstinatio dæmonum in malo etiam provenit ex intrinseca inflexibilitate arbitrii sub sensu proposito, Ita Thomista contra Scotum & Suavem.*

Ratio est. Modus tendendi, quo voluntas fertur in bonum, sequitur modum intelligentiæ, quo intellectus judicat, illud esse prosequendum; voluntas quippe veluti potentia cæca, nihil agit, nisi ex ductu & directione intellectus; ideo si intellectus proponit objectum cum indifferentia, voluntas liberè; si absque indifferentia, voluntas necessariò in objectum fertur. Si intellectus proponit bonum universale, etiam voluntas universale; si particulare, etiam voluntas appetit bonum particulare.

particulare. Atqui intellectus Angeli circa ob-
jectum plenè & perfectè cognitum est intrinsecè
inflexibilis: ergo etiam voluntas Angeli est in-
trinsecè inflexibilis à plenè & perfectè deliberata
electione ejusmodi objecti.

Major est sufficienter ostensa & Confirmatur
ulterius. nostra voluntas non alià ratione est
flexibilis, nisi quia iudicium nostri intellectus est
mobile, & flexibile ab uno in aliud, jamque ap-
paret nova ratio & medium eligendi, quod antè
non apparebat: ergo à contrario si perfectum
iudicium Angelici intellectus est inflexibile, nec
potest ipsi nova ratio apparere, quam antea non
perspexit, etiam voluntas ipsius erit intrinsecè in-
flexibilis.

Minor etiam probatur. Quod intellectus uno
simplici intuitu perfectè absque omni discursu &
modo comprehensivo cognoscit, immobiliter
cognoscit; sed Angelus ita se habet in sua tam
practica, quam speculativa cognitione: ergo,
Minor patet ex præcedentibus. Major probatur.
Quia mutatio iudicii provenit ex apparitione no-
vi medi: At ubi sine discursu modo comprehen-
sivo cognoscitur objectum cum omnibus conne-
xionibus ad causas, effectus, circumstantias, indu-
centibus vel retrahentibus ab electione, non po-
test apparere novum medium antehac incogni-
tum: ergo.

Confirmatur. Ideo nos prima principia im-
mobiliter apprehendimus, quia simplici intuitu
& absque discursu cognoscimus: ergo idem dicen-
dum est de perfectè Angeli cognitione.

Dixi tamen, voluntatem Angeli esse intrinsecè
inflexibilem à perfectè & plenè deliberata electione,
nec non à perfectè iudicio seu cognitione: Nam
Angeli iudicium & electio potest habere duplici
modo: semel perfectè & completè; secundò im-
perfectè & incompletè. Primum contingit,
quando Angelus iudicat, & eligit ex propria de-
liberatione & applicatione; nec non modo com-
prehensivo, evidenti & certo, attingendo in prin-
cipiis omnes rationes inducentes vel retrahentes
à determinato iudicio & electione. Et in hoc
sensu procedit nostra conclusio, ejusque rationes.
Secundum contingit inprimis, cum Angelus ju-
dicat & eligit tanquam ab extrinseco, nempe à
DEO, motus & applicatus: tunc enim quia non
eligit perfectè & completè deliberatione, manet
in potestate ipsius, ut per propriam perfectam, &
completam deliberationem possit converti in
quamcumque partem voluerit. Ac rursus, quan-
do procedit ad iudicium ex principiis solum con-
jecturalibus, tunc enim hoc ipsò, quòd prin-
cipia non sint firma, etiam iudicium per illa regu-
larum, non est firmum & immobile.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciunt primò testimonia S. Scripturæ, qui-
bus indicari videtur, quòd Angeli quando-
que mutant sententiam. Sic Dan. 10. dicitur,
quòd Angelus Persarum, audità per Michaëlem
Archangelum DEI voluntate de Israëlitis à Ba-
bylonica captivitate liberandis, cessaverit resiste-
re Angelo Custodi Israelitarum, eandem libera-
tionem urgenti.

Secundò. Quòd dæmon, qui *misit in cor Ju-
da*, ut traderet Christum Jo. 13. postea per uxorem
Pilati, quam afflixerat, Matth. 27. Christi
passionem voluerit impedire. Tertio. Quòd
mali Angeli in secundo instanti peccarint morta-
liter, qui tamen in primo instanti clicuerunt
actum meritorium charitatis.

Responsio ad hæc testimonia facile patet ex
præmissis. Unde ad 1. & 2. Respondeo, *in primo*,
bonum, *in secundo instanti* malum Angelum tan-
tum habuisse iudicium imperfectum, & conjectu-
rale, propter circumstantias non plenè cognitatas,
ideoque iudicium variare potuisse: nisi ad 2. po-
tius placeat sententia SS. PP. Hilar. Hieron. Chry-
stost. Ambros. & Augustini (quos allegat & sequit-
ur Tirinus) dicentium, somnium, quo affligeba-
tur uxor Pilati, non à dæmone, sed à bono An-
gelo fuisse immissum.

Ad 3. quoque responsio patet ex dictis. Nam
Angeli in primo instanti creationis solummodò
fuerunt à principio extrinseco, nempe à DEO, ap-
plicati ad suam operationem, nec proinde iudi-
cium practicum ipsorum ex plena deliberatione
descendit.

Obijciunt secundò. Tunc potest variari iudi-
cium & consequenter electio, quando apparet
nova ratio sufficiens ad variandum iudicium, quæ
antea non apparebat. Sed Angelo potest appa-
rere nova ratio: ergo. Minor probatur. Ange-
lus juxta sup. dicta potest uti suà specie inadæ-
quatè: ergo in illo usu inadæquato potest apparere
una ratio, quin appareat altera: ergo si postea
suà specie uti velit adæquatè, apparebit nova ra-
tio, quæ non apparuit in usu inadæquato il-
lius speciei.

Confirmatur. Defacto per experimentalem
cognitionem dæmones judicant & sentiunt, sibi
nocivum esse appetitum beatitudinis naturalis, ut
finis simpliciter ultimi, eò quòd propterea parian-
tur æterna supplicia: quam tamen sibi conveni-
entem esse judicabant in eo instanti, in quo
peccarunt: ergo formant aliquando novas ratio-
nes, & nova iudicia.

Respondeo, negando minorem, & probatio-
nem distingo. Potest Angelus suà specie uti
inadæquatè, in procedendo ad actum imper-
fectum, concedo, ad perfectum, nego: cum enim
quis se applicat ad operandum, ratio naturalis
dicat, quòd morali & possibili modo debeat con-
siderare omnes objecti circumstantias. Unde
Angelus procedens ad iudicium practicum plenè
deliberatum, prius in iudicio speculativo, ad-
æquatam suæ speciei representationem expli-
care debet.

Ad confirmationem distingo antecedens. An-
geli judicant modò esse nocivum iudicio specula-
tivo, quòd prius judicabant conveniens iudicio
practico, concedo, judicant modò iudicio practi-
co, nego antecedens & consequentiam. Nam
dæmones etiam nunc quotiescumque procedunt
ad formandum iudicium practicum de profecutione
finis ultimi, considerationem regulæ supe-
rioris & subordinationis debite in finem superna-
turalem, sicuti primitus fecerunt, intermittunt.

Obijciunt tertio. Tunc voluntas Angeli est na-
turaliter flexibilis, quando habet eadem principia
liber-

libertatis post plenam determinationem, quam antea habuit: sed habet eadem: ergo.

Confirmatur primò. Si dæmon esset naturaliter inflexibilis, tunc dæmonis obstinatio in peccato non esset culpabilis, siquidem haberet intrinsicam impotentiam respiciendi.

Confirmatur secundò. Sequeretur, quòd etiam bonus Angelus esset naturaliter inflexibilis in bono supernaturali: sed hoc est absurdum; cum juxta doctrinam de gratia ad perseverandum in bono supernaturali gratia DEI sit simpliciter necessaria.

Respondeo, distinguendo majorem, quando habet eadem principia in eadem suppositione & circumstantiis, concedo; in diversis, nego. Sed habet eadem principia post determinationem in diversa suppositione, concedo, in eadem, nego minorem & consequentiam.

Nam post determinationem supponitur iudicium cum plena consideratione & deliberatione adharens objecto, quòd ante inflans determinationis nondum supponitur.

Ad 1. Confirmationem, nego sequelam, ut enim obstinatio ipsius sit culpabilis, sufficit, quòd sit ipsi libera in sua causa, eamque poterit deponere potentia antecedente, est non amplius possit potentia consequente: Unde etiam ipsius impotentia intrinseca respiciendi non est impotentia antecedens, sed consequens.

Ad 2. confirmationem Respondeo distinguendo sequelam. Esset naturaliter inflexibilis in bono supernaturali, h. e. juxta inclinationem suæ naturæ, & tamen dependentem ab adjutorio gratiæ, concedo, independentem ab illo, nego.

ARTICULUS II.

Quomodo dæmones ab igne infernali torquentur?

SUMMARI.

1. Dæmones præter penam damni sustinent penam sensus.
2. Idque in inferno.
3. Quamvis plures vagentur extra infernum.
4. Ignis infernalis est verè corporeus.
5. Rejicitur sententia dicens spiritus cruciari in potentia sensitiva.
6. Neque consistit pena sensus in apprehensione ignis nocivi.
7. Neque in immediata productione tristitia.
8. Neque in productione caloris intra substantiam spiritus.
9. Neque in productione qualitatis fedantis.
10. Pena sensus consistit in alligatione ad ignem infernalem.
11. Effectivè causata.
12. Et violenter impediente spiritum à sua naturali operatione.
13. Quam sequitur summus dolor, & tristitia.
14. Autoritates objectæ exponuntur.
15. Hæc alligatio non pertinet ad penam damni.
16. Nec est æqualis in omnibus.
17. Nec dæmones in aère vagantes hæc penam sunt liberi.
18. Sensus D. Augustini de penis alterius mundi.

§. I.

Certioribus præmissis, refelluntur diverse explanationes.

1. Certum est primò, dæmones præter penam damni, quæ est perpetua exclusio à regno colorum, & carentia visionis beatificæ, sustinere penam sensus, hoc est, cruciatum & molestiam, quæ extrinsecus ab igne infernali, seu instrumento Divinæ justitiæ infligitur, veluti constabit ex dicendis.
2. Certum est secundò, De fide, dari locum tam dæmonibus, quam aliis damnatis punien-

dis deputatum, ut constat ex Sap. 5. *Taliter dixerunt in inferno, hi, qui peccaverunt. Luc. 16. Mortuus est dives, & sepultus in inferno.* 2. Petr. 2. *DEVS Angelis peccantibus non spernit, sed rudentibus inferni detractis in naturam tradidit cruciandos.*

Certum est tertio. De facto ex speciali ordinatione DEI plures dæmones extra infernum, & in hoc aère vagati, unde etiam *æthere patres* nominantur, & colligitur ex Job. 1. *Eph. 2.*

Certum est quarto. Ignem infernalem esse verum ignem corporeum, non Metaphoricum, quo non modò damnatorum corpora post resurrectionem, sed etiam animæ & dæmones verè realiter cruciantur, ut est constans Catholicorum doctrina delumpta ex Matth. c. 25.

Magna tamen est difficultas in explicanda actione, quæ ignis ille corporeus cruciet & affligit spiritus sensus omnis expertes, & dolentissimæ qualitatis, quam ignis in corporibus producit, incapaces; semperque facilius est, in hoc puncto sententias aliorum refellere, quam propriam statuere.

Dixerunt igitur aliqui primò. Cum anima separata etiam separari potentia sensitiva, quæ anima possit sentire calorem & actionem ignis, de illa tristari.

Sed contra est primò. Quòd hæc opinio nondum explicat, quomodo dæmones cruciantur constituti omni potentia sensitiva. Secundò. Actus potentia sensitiva, ut arguit S. D. q. 26. de ver. a. 1. non possunt exerceri extra corpus, cum alioquin animæ brutorum non minùs essent incorruptibiles, quam anima intellectiva. Tertio. Quia sentire qualitatem sensibilem non est malum, sed perfectio sensus, nisi illa qualitas sentiatur & cognoscatur ut nociva. Igitur remanet ostendendum, per quid illa qualitas esset nociva animæ separata.

Dixerunt

nem Spiritus ad ignem, & impeditionem operationum connaturalium, qualem non patiuntur parvuli in limbo detenti.

- ¶ 6. Obijcies tertio. Pœna alligationis est æqualis in omnibus damnatis, nec tamen æqualis est pœna sensus: ergo pœna sensus non consistit in alligatione.

Respondeo negando antecedens: quia quanto quisque Spiritus est nobilior, tanto molestius fert, se ab ignobili corpore detineri & subjugari.

- ¶ 7. Obijcies quarto. Dæmones existentes in aëre patiuntur pœnam sensus, nec tamen sunt alligati ad ignem infernalem: ergo pœna sensus in alligatione facta ab igne infernali non rectè salvaritur.

Respondeo, dæmonem in aëre existentem vel ab ipso igne quamvis distante, divinâ tamen vir-

tute elevato torqueri, vel ipsum aërem, aut aliud corpus elevari ad eandem pœnam æquivalenter inferendam: quæ ipsa etiam animabus damnatis in flammis purgatorii patientibus proportionaliter sunt applicanda.

Colliges ex dictis; quamvis hæc verosimilitudine de alterius mundi panis è D. Thomæ doctrina dicantur, illarum tamen modum esse ut obcurritur, sic incertissimum, nihilque in hac re certum posse statui, quàm quod D. Augustinus expressit l. 21. d. civit. c. 10. *miris, veris tamen modis etiam Spiritus incorporeos pœna corporalis ignis affigit, cum Spiritus hominum etiam ipsi incorporei & nec poterunt includi corporalibus membris, & tunc poterunt corporum suorum vinculis insolubiter alligari.*

DISPUTATIO XXXVI.

DE

Ordinatione & officiis Angelorum.

Nunc Angelos ad se invicem & ad hominem comparatos cum S. D. à q. 106. consideramus, & primum, quomodo sibi loquantur, seque illuminent, tum quibus ordinibus, ac officiis distinguantur, hominesque gubernent, disquirimus.

ARTICULUS I.

Quomodo Angeli invicem loquantur, seque illuminent?

SUMMARIUM.

1. *Requista ad locutionem.*
2. *Locutio fit per directionem sui conceptus.*
3. *Illuminationem Angelorum probat auctoritas.*
4. *Et ratio S. Doctoris.*
5. *Quomodo fiat illuminatio?*
6. *De quibus objectis fiat?*
7. *Conditiones & definitio illuminationis.*

§. I.

Exponitur locutio Angelorum.

- ¶ 1. **L**oqui est suum conceptum ad alterum ordinando & dirigendo eidem manifestare. Unde primo ad locutionem requiritur actus voluntatis, quo quis vult & consentit actum suum alteri innotescere: ideo qui absque tali ordinatione ad alterum, casu aliquo v. g. in somno, aut ebrietate verba proferret, non verè diceretur loqui. Secundo, ut conceptus ad audientem directus fiat ipsi manifestus, si antea erat ignotus: in quem finem nostra locutio indiget quibusdam signis, & vocibus vel formalibus, vel virtualibus. Siquidem, ut S. D. hęc, nostra cognitio duplici impedimento alteri occultatur, nempe voluntate intelligentis, & grossitie corporeæ molis; quæ causa est, quòd ad locutionem non sufficiat sola voluntatis directio, nisi insuper accedat externa significatio.

Dixi tamen. Si conceptus antea fuit ignotus; in ea quippe locutione, quæ DEO omnia cor-

dium secreta inspicienti loquimur, nulli est obus manifestacione. Hoc posito queritur, quæ ratione unus Angelus loquatur alteri? nam Angelus colloqui clara est S. Script. Auctoritas 1. Cor. 13. 1. 6. Apoc. 6. nec tamen exterioribus signis innotescere, ex conditione naturæ incorporeæ certum est.

CONCLUSIO. *Angelorum locutio in hoc consistit, quòd Angelus loquens per actum voluntatis consentit, ut suus conceptus alteri innotescat.*

Ratio S. D. est: loqui (ut dictum) est suum conceptum alteri manifestare; sed hoc fit, quamprimum Angelus consentit, ut suus conceptus innotescat alteri: ergo, Minor probatur. Tunc manifestatur conceptus alteri, quando ad illum dirigatur, & tollitur impedimentum obstant manifestacioni; sed utrumque fit per voluntatis consentum, ut suus conceptus huic determinatæ personæ fiat manifestus: ergo, Minor quoad primum membrum patet, nil enim aliud est dirigere suum conceptum, quàm velle, ut potius huic, quàm alteri innotescat. Quoad 2. membrum probatur. Unicum impedimentum manifestacionis est voluntas Angeli, sub suo jure & potestate conceptum retinens (nam Angelum habere congenitas species, quibus in actu primo representantur operationes aliorum Angelorum, suppono ex dictis) sed hoc impedimentum removetur hoc ipso actu, quo Angelus suo jure cedit, & vult, ut suus conceptus non minus alteri, quàm sibi sit cognitus: ergo.

§. II. *Explic.*